

The Evolution of US Base Strategy: The Case Study of West Asia

Taha Akrami

PhD in Area Studies, University of Tehran, Tehran, Iran. tahaakrami@gmail.com

Abstract

After announcing the new strategic priority of the United States based on competition with the great powers especially China, US changes its strategy and is looking for ways to optimize its presence around the world, focusing on increasing its presence in the East Asia. West Asia was not an exception and we saw decrease and change of US military presence, especially in Afghanistan and the closure of three US bases in Qatar and deployment of forces to Jordan. Therefore, the main question of the present research is that to what extent, changes in U.S. Strategic priorities affect US military presence and its basing strategy in the West Asia? By using a descriptive-analytical method, the current research shows US is moving toward smaller and decentralized bases, as well as strengthening the "offshore balancing" approach. US will also have more emphasis on non-military tools, strengthening the deterrent capability of partners and allies (especially missile capability) and also networking of its facilities and capacities and the use of modern technologies in its presence. In addition, the United States appears to be seeking to use a hybrid model for its bases in the West Asia region. This model is a mixture of US traditional bases which are now controlled by host countries, some traditional bases which are currently under US control and also some new ones. In this regard, US is establishing some new bases which have emphasis on resiliency, versatility, educational function, networking and communication, decentralization and smallness and wider geographical distribution. These elements are among the most important elements of new US basing strategy.

Keywords: *West Asia, U.S., Military Bases, Offshore Balancing, Basing Strategy*

تحول راهبرد پایگاهی آمریکا: مطالعه موردی منطقه غرب آسیا (۲۰۱۵-۲۰۲۱)^۱

طه اکرمی

دکتری مطالعات منطقه ای، گرایش مطالعات آمریکای شمالی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
tahaakrami@gmail.com

چکیده

آمریکا با اعلام اولویت راهبردی جدیدی مبنی بر رقابت با قدرتهای بزرگ و بهویژه چین، در راهبرد خود تغییر ایجاد کرده است و با تمرکز بر افزایش حضور در شرق آسیا، به دنبال بهینه‌سازی حضور خود در سرتاسر جهان است. غرب آسیا نیز از این امر مستثنا نبوده است و کاهش و تغییر نوع حضور نیروهای آمریکایی در منطقه، به‌خصوص در افغانستان و تعطیلی سه پایگاه آمریکا در قطر و انتقال آن‌ها به اردن، همگی نشان از تغییر دارند؛ بر این اساس پرسش اصلی پژوهش حاضر این بود که «تغییر اولویت‌های راهبردی آمریکا، چه تأثیری بر راهبرد پایگاهی این کشور در منطقه غرب آسیا خواهد داشت؟» این پژوهش با بهره‌گیری از روش توصیفی-تحلیلی نشان داده است که آمریکا به سمت پایگاه‌های نظامی کوچک و نامتمرکز و تقویت رویکرد «موازنه فراساحل» در حرکت است و در حضور خود بر ابزارهای غیرنظامی، تقویت توان بازدارندگی شرکا و متحدان (به‌خصوص توان موشکی) و همچنین شبکه‌سازی امکانات و ظرفیت‌های خود و استفاده از فناوری‌های روز تأکید بیشتری خواهد داشت. علاوه بر آن آمریکا به دنبال استفاده از مدلی هیبریدی از پایگاه‌های خود در منطقه غرب آسیا بوده است. این مدل شامل ترکیبی از پایگاه‌های سنتی آمریکا که در اختیار کشورهای میزبان‌اند، برخی پایگاه‌های سنتی در کنترل آمریکا و برخی پایگاه‌های جدید بوده است که افزایش تاب‌آوری، چندمنظوره بودن، تأکید بر کارکرد آموزشی، شبکه‌سازی و ارتباطات، نامتمرکز و کوچک بودن، توزیع جغرافیایی گسترده‌تر از مهم‌ترین عناصر جدید در نگاه به این پایگاه‌های نظامی است.

واژه‌های کلیدی: غرب آسیا، آمریکا، پایگاه‌های نظامی، موازنه فراساحل، راهبرد پایگاهی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۰۵ تاریخ بازبینی: ۱۴۰۰/۰۵/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۲۸

فصلنامه روابط خارجی، سال ۱۳، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۰، صص ۳۳۶-۳۰۹

مقدمه

منطقه غرب آسیا همواره در زمره مهم‌ترین مناطقی بوده که در همه اسناد اطلاعاتی، امنیتی، نظامی و دفاعی آمریکا به آن پرداخته شده و برای آمریکا اهمیت خاصی داشته است. این اهمیت در برخی دوره‌ها به حدی بود که آمریکا به جهت تأمین منافع خود، به فکر حضور نظامی گسترده و ایجاد پایگاه‌های نظامی دائمی در منطقه افتاد؛ اما با گذر زمان و به‌ویژه در سال‌های اخیر، از اهمیت این منطقه کاسته شد و اولویت‌های جدیدی برای آمریکا شکل گرفت. در سند راهبردی دفاع ملی آمریکا در سال ۲۰۱۸ به‌وضوح به این تغییر اولویت، با طرح موضوع رقابت با قدرت‌های بزرگ به‌عنوان اصلی‌ترین دغدغه امنیت ملی آمریکا اشاره شده است. کلیدی‌ترین بخش این سند، ارتقای جایگاه روسیه و چین در عرصه نظام بین‌الملل است. همچنین در این سند آمده است که آمریکا دارای منابع محدودی است؛ پس باید اولویت‌هایش را مشخص سازد (Mattis, 2018). دولت بایدن نیز با انتشار سند راهنمای موقت راهبرد امنیتی ملی در سال ۲۰۲۱، چین را به‌عنوان جدی‌ترین تهدید آمریکا در سال‌های آینده مورد توجه قرار داده است که این امر از کاهش اهمیت منطقه غرب آسیا برای آمریکا نشان دارد (Biden, 2021).

تغییر اولویت‌های آمریکا در سال‌های اخیر باعث تغییر در اهمیت مناطق و نوع آرایش نیروهای آمریکا در جهان و به‌خصوص در منطقه غرب آسیا شده است که نمونه‌هایی از آن نظیر اعلام خروج نیروهای آمریکا از افغانستان و همچنین انتقال نیروهای آمریکا به اردن روی داده است. این امر در جایگاه و اهمیت پایگاه‌های نظامی آمریکا در راهبرد دفاعی این کشور در منطقه غرب آسیا نیز اهمیت

داشته و به تغییر نوع نگاه آمریکا به آن‌ها منجر شده است. آمریکا علاوه بر کاستن از میزان نیروها، در پی کاهش تعداد پایگاه‌های خود در منطقه و همچنین حرکت به سمت نوع جدیدی از پایگاه‌ها است. در نوشتار پیش رو، پس از بررسی راهبرد کنونی آمریکا در منطقه غرب آسیا، ضمن توجه به رویکرد آمریکا به پایگاه‌های نظامی، به ویژگی‌های پایگاه‌های جدید و وضعیت حضور پایگاه‌های آمریکا در آینده در منطقه غرب آسیا نیز پرداخته خواهد شد.

۱. چارچوب نظری: موازنه فراساحل

«استفن والت»^۱ و سایر نظریه‌پردازان از جمله «مرشایمر»^۲ و «لین»^۳ برخلاف افرادی همانند «رابرت جرویس»^۴، معتقدند «موازنه فراساحل»^۵ جایگزین سیاست فعلی آمریکا بوده و به این سمت در حرکت است. مردم آمریکا از پیگیری سیاست خارجی و سیاست امنیتی فعلی آمریکا ناراضی هستند و روی کار آمدن ترامپ نیز خود گواه بر همین موضوع بود (Walt, 2018, p. 260). مردم آمریکا به دنبال حفظ نقش «رهبری اشتراکی» آمریکا و نه قدرت جهانی «مسلط» بر آن هستند و حمایت مردمی از سناریوهای مداخله نظامی آمریکا کاهش یافته است (Desch, 2015).

بر اساس نظریه موازنه فراساحل، فقط برخی از مناطق خاص در جهان برای آمریکا ارزش حیاتی و امنیتی دارند. نخستین منطقه حیاتی، نیمکره غربی است که آمریکا بر آن تسلط دارد و تهدیدی برای خاک آمریکا به حساب نمی‌آید. برخلاف انزوآگریان، معتقدان به موازنه فراساحل بر این باورند که سه منطقه «اروپا»، «شمال شرق آسیا» و «خلیج فارس» برای امنیت آمریکا اهمیت دارد و حضور این کشور در آن‌ها ضروری است. اروپا و آسیا اهمیت دارند زیرا مراکز قدرت صنعتی و نظامی در آن هستند و خلیج فارس مهم است، چون در حدود ۳۰ درصد نفت جهان را تولید می‌کند و ۵۵ درصد منابع ذخیره نفت جهان در آن قرار دارد و افزون بر آن،

-
1. Stephen Walt
  2. John Mearsheimer
  3. Christopher Layne
  4. Robert Jervis
  5. Offshore Balancing

چین و هند وابستگی زیادی به نفت این منطقه دارند.

بر طبق این نظریه، زمانی تفوق ضرورت می‌یابد که یکی از قدرت‌های محلی به دنبال تسلطی همانند هژمونی آمریکا بر نیمکره غربی باشد. هدف اصلی آمریکا از حضور در شمال شرق آسیا و اروپا، حفظ موازنه قدرت محلی و منطقه‌ای است؛ به این ترتیب قدرت‌های قدرتمندتر در منطقه باید نگران یک یا چند همسایه خود باشند و نمی‌توانند به سایر مناطق فکر کنند. یک هژمون در خلیج فارس نیز نامطلوب است، زیرا ممکن است جریان آزاد نفت را در این منطقه به خطر بیندازد. آمریکا نیازی به کنترل مستقیم هیچ‌یک از این مناطق ندارد، صرفاً نیاز است تا توجه داشته باشد هیچ‌یک از این مناطق زیر کنترل قدرت بزرگ دیگر، به‌ویژه یک رقیب درنیاید (Walt, 2018, pp. 260-262).

تأثیر این موضوع بر آمریکا به این صورت است که میزان امنیت ملی آمریکا بستگی به توزیع قدرت در ساختار نظام بین‌الملل دارد. اگر یک هژمون احتمالی در اروپا، شمال شرق آسیا یا خلیج فارس وجود نداشته باشد، ضرورتی برای ارسال نیروی هوایی یا دریایی آمریکا وجود ندارد و چنانچه هژمون احتمالی ظهور کند، آمریکا می‌تواند با استفاده از نیروهای محلی به‌عنوان نخستین لایه دفاع استفاده نماید و انتظار می‌رود آن‌ها توازن محلی و منطقه‌ای را ایجاد کنند و آمریکا به آن‌ها کمک مادی و تسلیحاتی و آموزش خواهد کرد. اگر این نیروهای محلی نتوانند هژمون احتمالی را مهار کنند، آمریکا باید برای تغییر توازن محلی نیروی نظامی کافی به منطقه اعزام کند. این نیروها باید پیش از شروع هرگونه جنگی در منطقه حضور داشته باشند.

موازنه فراساحل راهی برای انتقال هزینه‌ها و تهدیدها به کشورهای دیگر و به عبارتی خنثی کردن تهدیدهای علیه آمریکا با پرداخت کمترین هزینه است. این راهبرد در واقع «انتقال بار»^۱ و رنج به سایرین است؛ نه «تقسیم»^۲ آن (Layne, 2009). در این راستا، آمریکا علاوه بر کنار گذاشتن رویکرد هژمونیک خود، از راه اتحاد یا

---

1. Burden Shifting

2. Sharing

افزایش توان داخلی متحدان منطقه‌ای را تقویت می‌کند و از تعهدات خود در این مناطق می‌کاهد (Layne, 2006: 159-161). همچنین بر طبق این نظریه، آمریکا همیشه باید برتری سیاسی، اقتصادی و نظامی خود را حفظ کند (Layne, 2006, p. 31). به‌طور کلی نظریه توازن قوای فراساحل بر اصول و مفروضات زیر مبتنی است:

- راهبردهای توازن قوا برتر از هژمونیک است؛
- برای قدرت بزرگی چون آمریکا، وابستگی یک توهم است؛ نه واقعیت؛
- تعهدات نظامی آمریکا در سال‌های پیش رو کاهش خواهد یافت؛
- جغرافیا بر راهبرد کلان تأثیرگذار است؛
- دینامیک‌های اتحاد بر راهبرد توازن قوای فراساحل تأکید می‌کنند؛
- قدرت نسبی همچنان اهمیت خواهد داشت؛
- ریسک حضور یک هژمون اوراسیایی رقیب اندک است (Layne, 2006, p. 113)؛

- کاهش نیروهای زمینی ضروری است؛
- کاهش تعداد تفنگداران، امتناع از تصرف نظامی و پروژه‌های بین‌المللی از این دست، روی دهد؛
- تمرکز روی دریا و هوا باشد (DUECK, 2015, pp. 20-21).

۲. راهبرد پایگاهی آمریکا در منطقه غرب آسیا

به‌طور کلی در حال حاضر دغدغه و اولویت اصلی آمریکا شرق آسیا و مواجهه با چین است که به‌تبع آن، این کشور در حال بهینه‌سازی منابع، ظرفیت و نیروهای خود در جهان و تمرکز بر این منطقه است. در این راستا، جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا نیز از وزیر دفاع خود، «لوید آستین» درخواست کرد تا بررسی کاملی دربارهٔ میزان و اندازه حضور نیروهای آمریکایی در سرتاسر جهان انجام دهد و راهبردی را در رابطه با آن تدوین کند. او گفته است: «اگر ما باید مبارزه کنیم، باید پیروز شویم. این امر نیاز به تمرکز بر استعداد، آموزش، نوآوری و رهبری، حضور مستقیم و آمادگی دارد» (Garamone, 2021).

بنابراین به نظر می‌رسد تمرکز فعلی نظامی آمریکا بر بازدارندگی دشمنان قدرتمند و کسب آمادگی جهت نبرد و مواجهه در مناطق حائز اهمیت است که این امر به معنی کاهش حضور نظامی (در دوران صلح) در سایر مناطق و البته افزایش میزان توافق‌نامه‌ها، همکاری‌ها و مأموریت‌ها برای اطمینان‌بخشی به شرکا و متحدان آمریکا، به‌ویژه در منطقه غرب آسیا خواهد بود که مسلماً این رویکرد، بر حضور مستقیم نیروهای نظامی آمریکا و جایگاه پایگاه‌های نظامی در راهبرد دفاعی-امنیتی آن در منطقه غرب آسیا اثرگذار است. آمریکا در این منطقه در تلاش برای ایجاد یک معماری دفاع هوایی و هشدار فوری چندلایه و منطقه‌ای جدید با تمرکز بر تهدید پنهان است که این امر مستلزم تقویت توانمندی‌های تهاجمی و تدافعی شرکای این کشور در منطقه است (Cicurel, 2021) و تحرکات اخیر این کشور در منطقه غرب آسیا نظیر کاهش و انتقال نیروها و تجهیزات از یکسو و تحویل یا تعطیلی برخی از پایگاه‌های آن از سوی دیگر، در این راستا معنا پیدا می‌کنند. در این زمینه می‌توان به تعطیلی پایگاه‌های آمریکا در افغانستان و قطر و انتقال نیروها و تجهیزات به اردن و همچنین توافق دفاعی آن با اردن اشاره کرد که اتخاذ این رویکرد، ایالات متحده را در برابر تهدیدات منطقه‌ای ایمن‌تر می‌کند و از خسارت و تلفات جانی و مالی احتمالی می‌کاهد. شاید بتوان گفت، یکی از علل انتقال نیروهای آمریکا از قطر به اردن، علاوه بر تغییر اولویت‌های راهبردی آمریکا، امکان مقابله بهتر با ایران و دور کردن نیروها از تیررس این کشور بوده است (Lawrence, 2021).

در دوران جنگ سرد، حضور نظامی آمریکا در منطقه غرب آسیا عمدتاً دارای دو ویژگی بود: نخست، متمرکز بر ناوهای هواپیمابر به‌جای پایگاه‌های نظامی دائمی؛ دوم، پایگاه‌های نامتمرکز و بسیار کوچک که عمدتاً بار سیاسی داشتند و پس از سال ۱۹۹۰ حضور نظامی و همچنین تعداد پایگاه‌های نظامی آمریکا در منطقه و به‌خصوص در عربستان افزایش یافت. این امر پس از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ شدت گرفت و پایگاه‌های آمریکا در سایر کشورهای منطقه (کویت، بحرین و قطر) نیز تقویت و ایجاد شدند. این پایگاه‌ها تا پیش از روی کار آمدن اوباما،

دارای کارکردهای متعددی از جمله مهار ایران، مبارزه با تروریسم و سرنگونی صدام حسین بودند که با روی کار آمدن اوباما در سال ۲۰۰۸، این کارکردها و وظایف با هدف بازسازی عراق پس از جنگ، مهار ایران و مبارزه با تروریسم به ویژه طالبان تغییر کرد. به همین دلیل با افزایش تمرکز بر جمهوری اسلامی، برخی از همسایگان ایران نظیر امارات، بحرین، قطر و کویت مهم ترین متحدان غیر ناتویی آمریکا تلقی شدند که آمریکا در آنها ضمن تقویت یا ایجاد پایگاه‌های خود، سامانه دفاع موشکی را نیز مستقر کرد (Degang, 2010).

در سال‌های اخیر، به نظر می‌رسد آمریکا به سمت پایگاه‌های نظامی کوچک و نامتمرکز (البته با افزایش تعداد نسبت به دوره جنگ سرد و همچنین حفظ تعداد محدودی از پایگاه‌های بزرگ‌تر تا آینده‌ای نزدیک) و تقویت رویکرد «به‌وسیله، با و از طریق»^۱ شرکا و نیابتی‌ها در حرکت است. به نظر می‌رسد آرایش نظامی آمریکا در غرب آسیا، به سمت «حضور بدون ماندگاری»^۲ و «موازنه فراساحل» پیش خواهد رفت؛ به این معنی که نیروهای آمریکا به صورت گسترده و با هدف حضور طولانی‌مدت اعزام نمی‌شوند، بلکه برحسب ضرورت یا برای اهداف آموزشی، مشاوره‌ای و... وارد منطقه خواهند شد (Mearsheimer & Walt, 2007) (Layne, 2007) (Dominguez, 2021) (Biden, 2021) (Walt, 2016).

بنابراین واضح است که رویکرد آمریکا در منطقه، حرکت به سمت ردپای کوچک‌تر است و در این راستا، توافق‌نامه دسترسی متقابل^۳، در ترکیب با دیپلماسی نیرومندتر اهمیت می‌یابد. آمریکا همچنین در حال حرکت به سمت راهبردی با پایگاه صفر است و پایگاه‌های خود را با حفظ دارایی و تأسیسات دریایی و هوایی دائمی مبادله و توافق‌نامه‌های دسترسی خود را با شرکای محلی باز مذاکره می‌کند و گسترش می‌دهد. آمریکا همچنین سرمایه‌گذاری بیشتری بر اطلاعات و هشدار سریع و حفظ موازنه قوا در منطقه خواهد داشت. این امر منجر به بی‌نیازی از حضور دائمی ناوگروه در منطقه و به تدریج گذر از زیرساخت‌های

1. By, With And Through

2. Presence Without Permanence

3. Access Agreements

باقی مانده به سمت فناوری‌های جدید خواهد شد. در این راستا کاهش تنش میان سنی و شیعه در خلیج فارس و تقویت دیپلماسی نیز اهمیت می‌یابد. پیگیری این راهبرد همراه با دیپلماسی و ایفای نقش موازنه از دور و چرخش از رویکرد نظامی محور، مورد انتظار است (Manning & Preble, 2021).

آمریکا به ضرورت اطمینان‌بخشی به شرکا نیز توجه دارد. بر این اساس در حین کاهش نیروهای آمریکایی حاضر در منطقه، دست به انعقاد پیمان‌ها و توافق‌های امنیتی و دفاعی، اعمال بیشتر و دقیق‌تر سیاست‌های تحریمی (کاتسا)، برنامه‌های آموزشی، اقدامات مبارزه با تروریسم مشترک، رزمایش‌های مشترک و در نهایت ابتکاراتی خواهد زد که نیازی به حضور نظامی عظیم و طولانی‌مدت آمریکا نداشته باشد و حتی انتقال اسرائیل از فرماندهی اروپا به سستکام را می‌توان در این راستا دانست که این امر فرصت ادغام اقدامات امنیتی اسرائیل با شرکای عرب را فراهم می‌سازد.

سایر عناصری که آمریکا همسو با این اقدامات پیگیری خواهد کرد عبارت‌اند

از:

۱-۲. تأکید بر ابزارهای غیرنظامی

آمریکا بر ابزارهای غیرنظامی خود که شرکا را برای مقابله با چالش‌های بلندمدت نظیر مبارزه با تروریسم فعال می‌سازد، تأکید خواهد کرد. این امر مستلزم اختصاص بودجه از طرف آژانس توسعه بین‌المللی آمریکا و وزارت امور خارجه این کشور است. در این زمینه آمریکا در غرب آسیا، ابزارها و حضور دیپلماتیک، اقتصادی، اطلاعاتی و امنیتی خود را افزایش خواهد داد و به سمت سرمایه‌گذاری و استفاده هوشمند از منابع و توانمندی‌هایش در منطقه خواهد رفت.

۲-۲. تقویت توان بازدارندگی شرکا و متحدان با تأکید بر توانمندی دفاع موشکی

آمریکا برای تأمین امنیت متحدان خود در منطقه، به دنبال تجهیز آن‌ها به سیستم دفاع موشکی، به‌ویژه از نوع ساخت اسرائیل است؛ برای نمونه عربستان در این زمینه قراردادی با اسرائیل امضا کرده است. آمریکا نیز در نظر دارد در پایگاه‌های

خود در خلیج فارس و در سیستم فرماندهی نبرد دفاع موشکی و هوایی یکپارچه نیروی زمینی خود از سیستم دفاع موشکی گنبد آهنین استفاده کند (TRT World, 2021). این موضوع به قدری حائز اهمیت است که برخی کارشناسان یکی از اهداف طرح عادی سازی روابط اعراب-اسرائیل را همین موضوع دانسته و از ضرورت همکاری آمریکا، اعراب و اسرائیل در زمینه دفاع موشکی با رهبری آژانس دفاع موشکی و سازمان دفاع موشکی و هوایی یکپارچه مشترک آمریکا سخن گفته‌اند (Knights, 2020).

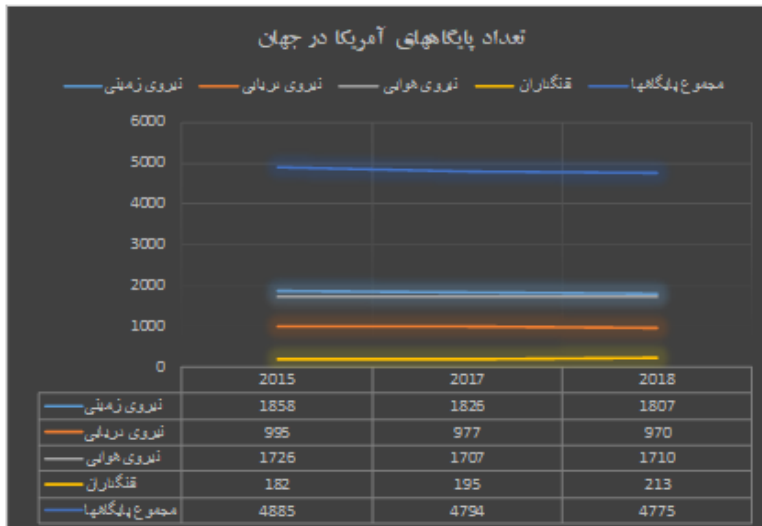
۲-۳. شبکه سازی امکانات و ظرفیت‌ها و استفاده از فناوری‌های روز (هوش مصنوعی) در مدیریت نبرد

آمریکا به دنبال استفاده از سیستمی با عنوان سیستم مدیریت نبرد است که به این کشور امکان می‌دهد بتواند رادارها، حسگرها و تجهیزات مختلف خود نظیر سیستم‌های دفاع موشکی نظیر پاتریوت و تاد را به یکدیگر متصل کند و ضمن ارائه اطلاعات دقیق، به آن‌ها در اتخاذ تصمیم و واکنش صحیح نیز کمک کند (Garamone, 2020).

۲-۴. تحول کمی پایگاه‌های نظامی آمریکا

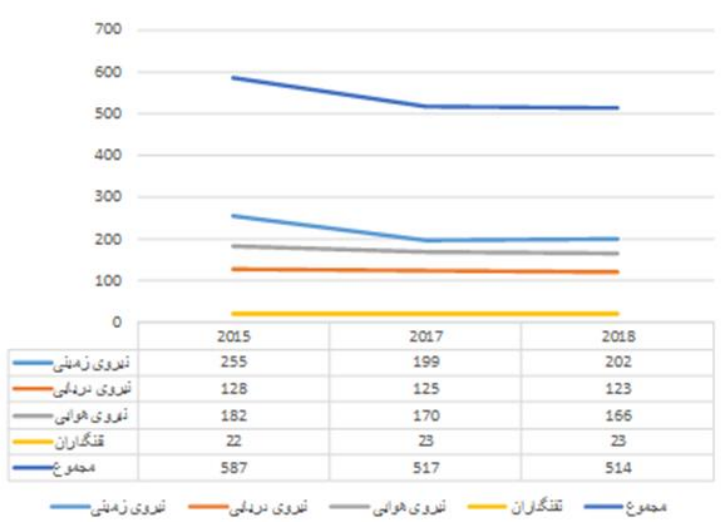
آمریکا در سال‌های اخیر، در حال کاهش تعداد پایگاه‌های خود در سرتاسر جهان است. بر اساس گزارش‌های منتشره از وزارت دفاع آمریکا در سال‌های ۲۰۱۵، ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ از میزان پایگاه‌های این کشور می‌توان به نتیجه رسید که پایگاه‌های آمریکا در جهان کاهش یافته است؛ اما نکته قابل تأمل این است که اگرچه مجموع پایگاه‌های آمریکا از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۸ کاهش یافته است؛ ولی تعداد پایگاه‌های متعلق به تفنگداران دریایی این کشور روند افزایشی داشته است. این امر می‌تواند نشان‌دهنده افزایش نقش و تأکید بیشتر آمریکا بر این نیرو در آرایش نظامی و عملیات برون مرزی باشد. در نمودار ۱، شیب ملایم کاهش تعداد پایگاه‌ها و در نمودار ۲ کاهش تدریجی تعداد پایگاه‌های خارجی قابل مشاهده و مؤید کاهش تعداد پایگاه‌ها هستند. همچنین در صورتی که به آمار مجموع در این دو نمودار

توجه شود، مشخص است که این کاهش از سال ۲۰۱۷ افزایش یافته است.

نمودار ۱. تعداد پایگاههای آمریکا در سراسر جهان

منبع: (Department of Defense, 2015) (Department of Defense, 2017) (Department of Defense, 2018)

نمودار ۲. تعداد پایگاههای آمریکا در خارج از کشور

منبع: (Department of Defense, 2015) (Department of Defense, 2017) (Department of Defense, 2018)

درباره منطقه غرب آسیا باید گفت، تعداد پایگاه‌های نظامی آمریکا در این منطقه، همچون سایر مناطق جهان کاهش یافته و روند نزولی داشته است. برای بررسی وضعیت و تعداد پایگاه‌های آمریکا در چهار کشور عراق، افغانستان، عربستان سعودی و قطر به عنوان نمونه مورد مطالعه قرار می‌گیرند.

۲-۴-۱. عراق

نمی‌توان به طور قطع درباره تعداد پایگاه‌های نظامی آمریکا در عراق اظهار نظر کرد؛ زیرا فقط فرماندهان بلند پایه آمریکایی از میزان دقیق آن مطلع هستند (TRT World, 2021). با این حال گفته شده است که در سال ۲۰۰۳، آمریکا ۵۰۵ پایگاه در کشور عراق در اختیار داشت و تلاش می‌کرد این تعداد را به ۵۸ پایگاه برساند که این امر با مخالفت عراق روبه‌رو شد (Vine, 2015)؛ بنابراین نمی‌توان درباره تعداد آن‌ها اظهار نظر قطعی کرد، اما می‌توان گفت که آمریکا در حال تحویل پایگاه‌های نظامی کوچک‌تر است و تاکنون برخی پایگاه‌ها نظیر پایگاه ابو غریب^۱، کمپ فلوجه^۲، پایگاه عملیات خط مقدم گریزلی^۳، کمپ جاستیس^۴، کمپ ویکتوری^۵، کمپ بوکا^۶، پایگاه شوکر^۷، کمپ تاجی^۸، پایگاه هوایی بلد^۹، پایگاه ویکتوری^{۱۰}، پایگاه هوایی الحبانیه^{۱۱}، پایگاه هوایی قیاره^{۱۲}، پایگاه هوایی کی وان^{۱۳}، فرماندهی

-
1. FOB Abu Ghraib
  2. Camp Fallujah
  3. FOB Grizzly
  4. Camp Justice
  5. Camp Victory
  6. Camp Bucca
  7. COP Shocker Joint Base
  8. Camp Taji
  9. Joint Base Balad
  10. Victory Base Complex
  11. Habbaniyah Air Base
  12. Qayyarah Air Base
  13. K1 Air Base

عملیات‌های نینوا^۱ و پایگاه هوایی تقدم^۲ را تحویل داده است (Rob V, 2020)، تعداد پایگاه‌ها در حدود ۱۲ پایگاه تخمین زده شده است (TRT World, 2021). (Snow, 2020), (Kullab & The Associated Press, 2020) و تا مارس ۲۰۲۱، تعداد

۲-۴-۲. افغانستان

آمریکا تا سال ۲۰۲۰ در افغانستان حدود حداقل ۹ پایگاه کلیدی را در بگرام^۳، کابل^۴، مزارشریف^۵، جلال‌آباد^۶، گاردز^۷، قندهار^۸، هلمند^۹، شینداند^{۱۰} و هرات^{۱۱} در اختیار داشت (Alarabiya, 2020)؛ اما این تعداد در جولای ۲۰۲۱ به صفر رسید و آمریکا تمام پایگاه‌های را خود در افغانستان تخلیه کرد (Gibbons-Neff, 2021).

۲-۴-۳. عربستان

آمریکا از دوره اوپاما تلاش کرده است حضور نظامی خود را از عربستان به سایر کشورهای عضو شورای همکاری به‌خصوص قطر و بحرین انتقال دهد و در آن‌ها فعال‌تر ظاهر شود. عمده حضور آمریکا در عربستان، استفاده از آن برای انجام عملیات‌های هوایی است (Degang, 2010). در این راستا، ژنرال «مکنزی» هم از تلاش برای کاهش پایگاه‌های آمریکا در عربستان خبر داده است (AFP, 2021). با این حال، به نظر می‌رسد آمریکا در بازه کوتاه‌مدت، قصد تعطیلی پایگاه‌های آمریکایی در عربستان^(۱) را ندارد و به‌رغم کاهش تأسیسات و تجهیزات، برخی از

-
1. the Nineveh Operations Command
  2. Al-Taqaddum Air Base
  3. Bagram
  4. Kabul
  5. Mazar-i-Sharif
  6. Jalalabad
  7. Gardez
  8. Kandahar
  9. Helmand
  10. Shindand
  11. Herat

آن‌ها را حفظ کرده است؛ بنابراین حضور نظامی آمریکا در عربستان در همان شش محل اصلی شامل پایگاه هوایی سلطان^۱، پایگاه روستای اسکان^۲، پایگاه هوایی فهد^۳، بند صنعتی فهد^۴، بندر تجاری یانبو^۵ و پایگاه هوایی فیصل^۶ حفظ شده و تغییری نداشته است (ASP, 2021).

۲-۴-۴. قطر

در قطر آمریکا دو پایگاه اصلی به نام پایگاه هوایی العدید^۷ و کمپ نظامی سیلیه^۸ (ASP, 2021) داشت که در سال ۲۰۲۱ تصمیم به تعطیلی کمپ سیلیه و انبار مهماتی به نام فالکون^۹ گرفت (Lawrence, 2021)؛ بنابراین در حال حاضر آمریکا در قطر فقط دارای پایگاه هوایی العدید است.

۳. تحول کارکردی پایگاه‌های نظامی آمریکا در منطقه غرب آسیا

به نظر می‌رسد نقش و کارکرد پایگاه‌های نظامی در رویکرد جدید آمریکا متفاوت شده است و این کشور در نظر دارد وظیفه بازدارندگی را که عمدتاً از طریق حضور مستقیم نیروهای نظامی و ایجاد پایگاه‌های دائمی (به‌ویژه در منطقه غرب آسیا) تأمین می‌کرد، بر دوش سایر بازیگران و ابزارها بیندازد و بازدارندگی لازم را از راه‌های دیگر حفظ کند.

به‌طورکلی، در سال‌های اخیر، اهمیت پایگاه‌های دائمی نظامی در راهبرد دفاعی آمریکا در منطقه غرب آسیا کاهش یافته و رویکرد پایگاهی^{۱۰} آمریکا تغییر

-
1. Prince Sultan Air Base
  2. Eskan Village
  3. King Fahad Air Base
  4. King Fahd Industrial Port
  5. Yanbu Commercial Port
  - 6 King Faisal Air Base
  7. Al Udeid Air Base
  8. Camp As Sayliyah
  9. Falcon
  10. Basing

کرده است؛ اما باید گفت که آمریکا به دنبال ایجاد پایگاه‌های جدید متناسب با نیاز روز خود است و نوعی ترکیب هیبریدی و تقویت‌شده از عناصر مدل پایگاه‌سازی جنگ سردی (پایگاه‌های بزرگ و متمرکز در کشورهای متحد و شرکای کلیدی آمریکا) و مدل مبارزه جهانی با تروریسم (پایگاه‌های نامتمرکز کوچک در کشورهای شریک آمریکا) را استفاده خواهد کرد. در حال حاضر که با توجه به راهبرد دفاع ملی آمریکا در سال ۲۰۱۸ و راهنمای موقت راهبرد امنیتی ملی بایدن در سال ۲۰۲۱، اولویت راهبردی آمریکا مبارزه با قدرت‌های بزرگ و به‌طور خاص چین است و سایر تهدیدات دولتی نظیر روسیه، کره شمالی و ایران و تهدید تروریسم نیز وجود دارد و حتی انتظار افزایش تهدید تروریسم نیز می‌رود؛ آمریکا باید توانمندی مبارزه با آن را در خود نگه دارد. بر این اساس در آینده پیش رو، پراکندگی بیشتر پایگاه‌های آمریکا به لحاظ جغرافیایی، تاب‌آوری بیشتر آن‌ها، تجهیز و در برخی موارد انتقال آن‌ها به کشورهای میزبان برای مدیریت مشاهده خواهد شد؛ به عبارت دیگر در منطقه غرب آسیا ترکیبی از پایگاه‌های سنتی آمریکا خواهد بود که در اختیار کشورهای میزبان هستند؛ پایگاه‌هایی سنتی (محدود) که در اختیار آمریکا است و امکان دارد آمریکا آن‌ها را به‌روز کند و در نهایت، برخی پایگاه‌های جدید^(۲) است (در صورت ضرورت و با توجه به ویژگی‌هایی که ذکر می‌شود).

عمده ویژگی‌های جدید مدنظر آمریکا در پایگاه‌های نظامی و رویکرد آن به پایگاه‌ها به‌طور خلاصه عبارت‌اند از:

۱. تاب‌آور، چندمنظوره و داشتن فناوری‌های روز و بستر آموزش حضوری و مجازی: آمریکا معتقد است که پایگاه‌ها و تأسیسات جدید آن باید مدرن، تاب‌آور و پایدار باشند و بتوانند آمادگی راهبردی را در صحنه نبرد رقابتی، در عین ارائه خدمات و سرویس‌های کیفی به سربازان و نیروهای غیرنظامی ارتقا دهند. همچنین هدف نهایی از ایجاد پایگاه‌ها این است که هر تأسیسات و پایگاهی، تبدیل به زیرساختی برای توانمندی‌های مختص مأموریت و گرهی فعال در داخل مجموعه زیرساخت‌هایی شود که به یکدیگر متصل بوده و شبکه‌اند. این

تأسیسات/ پایگاه‌ها که به‌عنوان زیرساخت نیز عمل می‌کنند، از یک تصویر عملیاتی مشترک استفاده می‌کنند و آخرین نسل ارتباطات بی‌سیم را برای اتصال حسگرها و فعال کردن تسلیحات از راه دور و آموزش مجازی/نامتمرکز دارند. این زیرساخت‌ها، تطبیق‌پذیر بوده، برای انجام عملیات در چند حوزه دارای طراحی چندمنظوره هستند. چنین پایگاه‌هایی این امکان را دارند تا در صورت نیاز به سرعت تغییر وضعیت دهند و با توجه به تغییر مأموریت، اصلاح شوند و امکان تمرکز بر پایگاه‌ها را بر اساس کارکرد، شرایط احتمالی و شرایط محلی مختلف می‌دهند و بر همین اساس تاب‌آوری و تطبیق‌پذیری ایجاد می‌کند. این امر همچنین آموزش نامتمرکز را در مناطق گسترده از طریق آموزش به‌صورت مجازی، آموزش از طریق واقعیت افزوده و آموزش تلفیقی و تبادل دانش فراهم می‌سازد (Grinston, McConville, & McCarthy, 2020, pp. 1-2). تشکیل کارگروه ۱۵۹ در ناوگان پنجم آمریکا در بحرین و ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای آن، در این راستا معنادار است.^(۳) مأموریت ذکرشده برای این کارگروه، استفاده از سیستم‌های بدون سرنشین، هماهنگی سیستم‌های دارای سرنشین با سیستم‌های بدون سرنشین، یکپارچه‌سازی سیستم‌های بدون سرنشین و هوش مصنوعی است و در آن تلاش شده تا از پهپادها و سیستم‌های بدون سرنشین دریایی، زیردریایی و هوایی استفاده شود (Gambrell, 2021) (Franklin, 2021).

۲. کوچک‌تر، نامتمرکز، شبکه‌ای و ایمن بودن و توزیع در گستره جغرافیایی وسیع‌تر: یکی از ویژگی‌های پایگاه‌داری و پایگاه‌سازی آمریکا، حرکت به سمت پایگاه‌های کوچکی است که توانمندی و کارکرد مدنظر آمریکا را دارند. این پایگاه‌ها با حداقل نیروی انسانی مدیریت می‌شوند تا در مواقع ضروری بتوانند نقش خود را در عملیات‌های آمریکا ایجاد کنند. این پایگاه‌ها همچنین باید به‌صورت شبکه به یکدیگر و به سایر تجهیزات و توانمندی‌های آمریکا، نظیر کشتی‌های جنگی و ناوها متصل شوند تا رادارها، حسگرها و ... آن‌ها ضمن تشخیص به‌موقع هر تهدیدی، امکان پاسخ مناسب را از هر سکویی برحسب نیاز

داشته باشند.

بنابراین، ایجاد شبکه اطلاعاتی، شبکه کنترل آتش و فعال‌سازی توانمندی مداخله از راه دور، از مهم‌ترین نقش‌های پایگاه‌ها و عناصر کلیدی در راهبرد دفاعی آمریکا است. علاوه بر تقویت امکان رصد اطلاعاتی و جاسوسی و پاسخ مناسب به تهدیدات، هدف قرار دادن پایگاه‌های کوچک‌تر و توزیع‌شده و فهم این مسئله که نیروها در کدام پایگاه حضور دارند نیز برای رقبا و دشمنان آمریکا دشوارتر خواهد شد و نیروهای آمریکایی می‌توانند به صورت چرخشی در آن‌ها اقامت داشته باشند. همچنین این اقدام به توزیع جغرافیایی توانمندی تهاجمی آمریکا منجر خواهد شد. پیشتر نیز هدف از افزایش حضور آمریکا در کشورهای حاشیه خلیج در دوره نخست اواما، به تحول در پایگاه‌ها ارتباط داده شده بود و این اقدام را به پنج ویژگی جدید در راهبرد پایگاهی آمریکا نسبت داده‌اند که عبارت‌اند از: کاهش اندازه پایگاه‌ها، افزایش توان آن‌ها در مبارزه با دشمن، توزیع جغرافیایی آن‌ها، افزایش قدرت و توان تحرک و همچنین اتصال به سایر پایگاه‌های آمریکا به‌ویژه در آسیای مرکزی، ترکیه و جیبوتی (Degang, 2010). درنهایت، ضمن لزوم مجهز بودن این پایگاه‌ها به تسلیحات و سامانه‌های دفاعی مناسب، باید نسبت به دشمن و رقیب خود فاصله ایمنی را داشته و تا حد امکان از دامنه و برد موشکی آن دور باشند.

۳. واگذاری پایگاه‌های سنتی به کشورهای میزبان و انعقاد توافق‌نامه‌های

دفاعی - امنیتی: از موارد دیگر در رویکرد پایگاه‌داری آمریکا، حفظ پایگاه‌های راهبردی فعلی و تحویل آن‌ها به کشورهای میزبان و انعقاد توافق‌نامه دفاعی - امنیتی به منظور امکان استفاده از آن‌ها توسط آمریکا در صورت ضرورت است. آمریکا همچنین به موجب این توافق‌نامه‌ها درصدد حفظ امکان دسترسی و تردد آزاد نیروها و تجهیزات مدنظر خود «از/در/به» خاک کشورهای میزبان است. همچنین استفاده از پایگاه‌های خود یا پایگاه‌های کشور میزبان برای آموزش نیروها اهمیت خواهد داشت. در این راستا، ژنرال مک‌نزی، فرماندهی سنتکام اذعان داشته است که آمریکا ضمن تلاش برای افزایش انعطاف‌پذیری خود در منطقه و به خصوص عربستان، به

دنبال ایجاد پایگاه‌های دائمی جدیدی نیست، اما به دنبال کسب این توانمندی است که در صورت نیاز و در شرایط بحرانی از پایگاه‌های مختلفی استفاده کند و احتمال مورد هدف قرار گرفتن نیروها را کاهش دهد (Polidura, 2021) (AFP, 2021).

۴. آینده پایگاه‌های آمریکا در منطقه غرب آسیا

همان‌طور که اشاره شد، آمریکا در آخرین تحرک خود در منطقه خاورمیانه، سه پایگاه خویش در قطر را تعطیل و نیروها و تجهیزات مستقر در آنجا را به اردن منتقل کرد. آمریکا برنامه گروه پشتیبانی منطقه‌ای-قطر^۱ را تعطیل و عمده مأموریت‌ها، نیروها و تجهیزات به گروه پشتیبانی منطقه‌ای-اردن^۲ انتقال یافتند. پایگاه‌های آمریکایی مستقر در قطر، پایگاه‌های عملیاتی اصلی نبودند. آن‌ها مناطقی برای اعزام نیروها و همچنین انبار و ذخیره تجهیزات مورد نیاز برای عملیات‌های زمینی در عراق بودند که هم‌اکنون آمریکا به نتیجه رسیده است که این‌گونه تأسیسات و منابع برای مقابله با ایران و تأمین امنیت منطقه مورد نیاز نیست و چنین سایت‌هایی بخشی از معماری پایگاهی منسوخ‌شده در منطقه هستند. به‌طور کل در منطقه پایگاه‌های زیادی وجود دارند که دیگر متناسب با عملیات‌های در حال انجام یا آینده آمریکا نیستند و به منابع و پرسنل زیادی نیازمندند؛ به عبارت دیگر، آمریکا به دنبال تغییر ردپای پایگاهی خود نیز است (Kennedy & Lampert, 2021). این اقدام آمریکا، واشنگتن را در موقعیتی قرار می‌دهد تا بتواند بهتر با ایران مقابله کنند (AhlulBayt News Agency, 2021) (ABNA).

بنابراین آمریکا در پی آن است که نیروها و تسلیحات خود، نظیر هواپیماهای جنگی‌اش را از دامنه موشکی ایران خارج کند. این کشور می‌داند که وجود پایگاه‌های نظامی آمریکا در برد موشکی ایران ابزار مذاکره‌ای برای ایران است (The News Glory, 2021)÷.

گفتنی است، فرماندهی مرکزی نیروی هوایی ایالات متحده آمریکا در منطقه

1. Area Support Group-Qatar

2. Area Support Group-Jordan

همچون گذشته در پایگاه هوایی «العدید» قطر باقی خواهد ماند و به کشور دیگری منتقل نخواهد شد. آمریکایی‌ها از همین پایگاه حملات خود به افغانستان را در سال ۲۰۰۱ و به عراق در ۲۰۰۳ انجام دادند. در سال ۲۰۱۱ نیز حملات ایالات متحده آمریکا به سوریه از طریق پایگاه العدید انجام شد. به نظر می‌رسد آمریکا طرح مشابهی را برای نیروهای خود در عراق در نظر دارد و آمریکا در حال بررسی مکانیزم خروج نیروهای جنگی خود از عراق به اردن است.

به‌طورکلی آمریکا به دنبال ایجاد مدلی هیبریدی از پایگاه‌هایی در منطقه غرب آسیا با عناصری است که پیشتر ذکر شد. آمریکا در این راستا ضمن تخلیه پایگاه‌های سنتی خود و تحویل آن‌ها به کشورهای میزبان، با استفاده از توافق‌نامه‌های امنیتی جدید با کشورها و کسب امتیازات گسترده نظیر ایجاد پایگاه آموزشی و ...، به پایگاه‌های سنتی خود نیز در صورت نیاز دسترسی خواهد داشت و پایگاه‌های خود را که در برد موشکی ایران قرار دارند تا حد امکان تحویل کشورهای میزبان خواهد داد و نیروهای خود را از آنجا منتقل خواهد کرد. به‌عنوان مثال، می‌توان انتقال نیروهای آمریکا به اردن را مثال زد که ضمن دور شدن از ایران، به نزدیکی اسرائیل رفته‌اند.

مهم‌ترین زیرساخت‌های سنتی آمریکا در منطقه در حال حاضر شامل پایگاه هوایی العدید در قطر (مرکز عملیات‌های هوایی منطقه‌ای آمریکا)، پایگاه هوایی الظفره در امارات، کمپ عریفجان در کویت (محل استقرار نیروی زمینی آمریکا) و فرماندهی مرکزی نیروهای دریایی آمریکا در بحرین، پایگاه هوایی شهید موفق السلطی^۱ در اردن و پایگاه هوایی شاهزاده سلطان^۲ در عربستان سعودی هستند. عمده کارکرد این پایگاه‌ها، انجام مأموریت‌های در زمان صلح، شامل بازدارندگی ایران و همکاری‌های امنیتی به‌منظور تقویت روابط نظامی آمریکا با شرکا و تقویت توانمندی آنان است. حضور آمریکا در این پایگاه‌ها همچنین تضمین به شرکا و نمایش تعهد آمریکا به دفاع از آن‌ها است. گفتنی است، تأکید آمریکا در منطقه بر

---

1. Muwaffaq Salti

2. Prince Sultan Air Base

حفظ پایگاه‌هایی است که می‌توانند برای نیروی هوایی (به‌خصوص برای پهپادهای آمریکا) و تفنگداران استفاده شوند.

بنابراین، آمریکا با گذر زمان و به‌مرور، حضور دریایی خود را در خلیج فارس احتمالاً به پایگاه بحرین کاهش خواهد داد؛ اگرچه دسترسی‌اش را به بندرهای کلیدی نظیر الدقم^۱ عمان و جبل‌علی^۲ در امارات حفظ خواهد کرد. همچنین اهمیت پایگاه‌های هوایی آمریکا در منطقه که فاصله بیشتری از ایران دارند، نظیر پایگاه هوایی شهید موفق السلطی در اردن و پایگاه هوایی شاهزاده سلطان در عربستان سعودی، بیش از پیش خواهد شد. در صورت افزایش تنش‌ها با ایران، آمریکا نیروهای خود را به این پایگاه‌ها منتقل خواهد کرد، با این ارزیابی که ایران موشک‌های بالستیکی دارای برد تا به آنجا را کمتر دارد. این امر به نیروهای آمریکا برای انجام اقدامات تدافعی زمان بیشتری خواهد داد؛ علاوه بر این انجام عملیات‌ها از این پایگاه‌ها همان کارایی و تأثیر عملیات از سایر پایگاه‌ها را خواهد داشت. رزمایش سال گذشته آمریکا در منطقه و انتقال مرکز عملیات‌های هوایی مشترک^۳ از قطر به «پایگاه هوایی شا»^۴ در کارولینای جنوبی این امر را تأیید کرد که آمریکا می‌تواند عملیات‌های هوایی خود را از محلی به غیر از العدید نیز انجام دهد و همان‌قدر موفق باشد. این امر ضرورت حفظ ردپایی پررنگ و آسیب‌پذیر در قبال حملات هوایی را نیز برای آمریکا کاهش می‌دهد.

نتیجه‌گیری

حضور بیش از حد نیروهای نظامی آمریکا و ایجاد پایگاه‌های نظامی این کشور در منطقه غرب آسیا پس از ۱۱ سپتامبر، نشان‌دهنده تمرکز و اولویت‌های راهبردی آمریکا در آن دوره و موضوع مبارزه با تروریسم بود. اولویت اصلی آمریکا پس از جنگ سرد، مبارزه با تروریسم بود و به همین دلیل ایالات متحده به سمت ایجاد

1. Duqm

2. Jebel Ali

3. Combined Air Operations Center

4. Shaw Air Force Base

پایگاه‌هایی از این جنس حرکت کرد؛ اما طرح اولویت راهبردی جدید و افزایش هزینه حضور در منطقه غرب آسیا و واقعیت‌های میدانی آن، آمریکا را به این نتیجه رساند که نوع آرایش نظامی‌اش در این منطقه نیازمند تغییر است؛ از این‌رو ضمن تلاش برای انتقال نیروهای خود به سمت شرق آسیا، درصدد تغییر در تعداد و کارکرد پایگاه‌ها، متناسب با دو اولویت مهم امنیت ملی خویش، یعنی رقابت با قدرت‌های بزرگ و بازیگران دولتی (همانند جنگ سرد) و حفظ توانمندی مبارزه با تروریسم برآمد.

به این ترتیب آمریکا در حال بهینه‌سازی حضور نیروها و تغییر آرایش نظامی خود در جهان است و در نظر دارد با طراحی نوعی معماری امنیتی جدید، حضور نظامی خود را در منطقه غرب آسیا کاهش دهد. نمونه این بهینه‌سازی نیروها را می‌توان در خروج نیروهای نظامی آمریکا از افغانستان، اعلام خروج آن‌ها از عراق و تعطیلی برخی پایگاه‌های آمریکا در منطقه مشاهده کرد.

معماری جدید مدنظر آمریکا در منطقه غرب آسیا دارای عناصر متعددی نظیر شراکت‌ها و همکاری‌های امنیتی است که همگی آن‌ها در راستای موازنه فراساحل هستند و از حضور مستقیم نیروهای نظامی آمریکا در منطقه خواهند کاست. پایگاه‌های نظامی نیز از این امر مستثنا نیستند و باید برای کمک به موازنه فراساحل دارای قابلیت و ارزشی افزوده باشند؛ امری که به بروز تحول و تغییر در راهبرد پایگاهی آمریکا منجر می‌شود. این تحول در پایگاه‌ها را می‌توان در دو تحول کلان کمی و کارکردی دسته‌بندی کرد که در بحث کمی، می‌توان به کاهش میزان این پایگاه‌ها (شامل تعطیلی یا واگذاری) و در موضوع کارکردی، به افزوده شدن برخی ویژگی‌ها و استفاده از مدل هیبریدی پایگاهی (هیبرید جنگ سرد و مبارزه با تروریسم) اشاره کرد.

علاوه بر این، در بحث تحول کارکردی، آمریکا به دنبال ایجاد تغییراتی در نوع پایگاه‌های خود است و اعتقاد دارد این پایگاه‌ها باید دارای ویژگی‌هایی نظیر تاب‌آوری، چندمنظوره بودن، مجهز به فناوری روز، داشتن کارکرد آموزشی، نامتمرکز بودن، شبکه شدن با سایر پایگاه‌ها و تأسیسات آمریکا، کوچک‌تر شدن،

ایمن بودن و توزیع بیشتر در مناطق جغرافیایی باشند. این مدل، تناسب بیشتری با راهبرد دفاع ملی ۲۰۱۸ آمریکا دارد و به ایجاد تناسب میان نیروها برای تغییر اولویت به سمت رقابت با چین و روسیه کمک خواهد کرد. علاوه بر این، کارکرد سیاسی پایگاه‌ها نیز افزایش یافته است که نشانه استمرار تعهد آمریکا به شرکا و متحدانش در منطقه خواهد بود.

بنابراین انتظار می‌رود سرانجام آمریکا حضور نظامی خود را به تدریج در منطقه غرب آسیا کاهش دهد و این حضور بیشتر به حضور در پایگاه‌های هوایی و کشورهای محدود شود که امنیت و فاصله‌ای نسبی از تهدیدات دارند. کشورهای مدنظر ایالت متحده در بازه کوتاه‌مدت برای این نوع حضور، اردن، قطر، عربستان سعودی و بحرین هستند که در بلندمدت این فهرست نیز محدودتر خواهد شد.

پی‌نوشت‌ها

۱. به‌خصوص با توجه به فاصله آن‌ها از ایران.
۲. این موضوع اولویت آمریکا نیست و در صورتی که احساس ضرورت کند، به این سمت پیش خواهد رفت.
۳. گفتنی است مبارزه با تروریسم صرفاً یکی از مأموریت‌های این کارگروه خواهد بود.

منابع

محمدزاده ابراهیمی، فرزاد؛ محمدرضا ملکی؛ سعید وثوقی (۱۳۹۶)، دونالد ترامپ و میراث سیاست واقع‌گرایانه اوباما در خاورمیانه، فصلنامه سیاست جهانی، دوره ششم، شماره دوم، ص ۱۲۳-۱۵۳.

AFP. (2021, February 18). *US Seeks Fallback Saudi Bases to Protect Troops Amid Iran Tensions*. Retrieved from VOA: https://www.voanews.com/a/middle-east_voa-news-iran_us-seeks-fallback-saudi-bases-protect-troops-amid-iran-tensions/6202261.html

AFP. (2021, March 21). *The Times of Israel*. Retrieved from Jordan publicizes defense deal that allows US forces free entry into kingdom: <https://www.timesofisrael.com/jordan-publicizes-defense-deal-that-allows-us-forces-free-entry-into-kingdom/>

AhlulBayt News Agency (ABNA). (2021, July 04). Retrieved from US Army moves its soldiers, equipment from Qatar to Jordan: https://en.abna24.com/news//us-army-moves-its-soldiers-equipment-from-qatar-to-jordan_1156516.html

Alarabiya. (2020, May 20). *U.S. wants to keep nine bases in Afghanistan, says Karzai*. Retrieved from Alarabiya News: <https://english.alarabiya.net/News/asia/2013/05/09/U-S-wants-to-keep-nine-bases-in-Afghanistan-says-Karzai>

ASP. (2021, 02 09). *U.S. Bases in the Middle EAst*. Retrieved from American

- Security Project: <https://www.americansecurityproject.org/national-security-strategy/u-s-bases-in-the-middle-east/>
- Biden, J. (2021, March). *Interim National Security Strategic Guidance*. Washington, D. C: The White House. Retrieved from <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf>
- Biden, J. (2021, April 14). *The White House*. Retrieved from Remarks by President Biden on the Way Forward in Afghanistan: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/04/14/remarks-by-president-biden-on-the-way-forward-in-afghanistan/>
- Cicurel, A. (2021, July 15). *Defense News*. Retrieved from Biden needs to prepare for Iran's escalating projectile threat: <https://www.defensenews.com/opinion/commentary/2021/07/15/biden-needs-to-prepare-for-irans-escalating-projectile-threat/>
- Degang, S. (2010). The US Military Bases in the Gulf Cooperation Council States: Dynamics of Readjustment *Journal of Middle Eastern and Islamic Studies (in Asia)*. ۶۳-۴۴ (۱)۴ ,
- Department of Defense. (2015) *BASE STRUCTURE REPORT-FISCAL YEAR 2015 BASELINE*. Washington, D. C.: Department of Defense . بازیابی از <https://www.acq.osd.mil/eie/downloads/bsi/bas%D/AB%e۲۰/structure۲۰/report۲۰/ry۱۵.pdf>
- Department of Defense. (2017) *BASE STRUCTURE REPORT-FISCAL YEAR 2017 BASELINE*. Washington, D. C: Department of Defense . بازیابی از <https://www.acq.osd.mil/eie/Downloads/BSI/Base%۲۰/Structure%۲۰/Report%۲۰/FY۱۷.pdf>
- Department of Defense. (2018) *BASE STRUCTURE REPORT-FISCAL YEAR 2018 BASELINE*. Washington, D. C.: Department of Defense . بازیابی از <https://www.acq.osd.mil/eie/Downloads/BSI/Base%۲۰/Structure%۲۰/Report%۲۰/FY۱۸.pdf>
- Desch, M. C. (2015, October 21). "How Popular Is Peace?" *The American Conservative*. Retrieved from <https://www.theamericanconservative.com/articles/how-popular-is-peace/>
- Dominguez, G. (2021, April 21). *Janes*. Retrieved from US looking at 'over-the-horizon' options for counter-terrorism ops in Afghanistan: <https://www.janes.com/defence-news/news-detail/us-looking-at-over-the-horizon-options-for-counter-terrorism-ops-in-afghanistan>

- Dueck, C. (2015). *The Obama Doctrine: American Grand Strategy Today*. New York and Oxford: Oxford University Press
- Franklin, R. (2021, September 09). *U.S. 5th Fleet Launches New Task Force to Integrate Unmanned Systems*. Retrieved from U.S. Naval Forces Central Command: <https://www.cusnc.navy.mil/Media/News/Display/Article/2768468/us-5th-fleet-launches-new-task-force-to-integrate-unmanned-systems/>
- Gambrell, J. (2021, September 09). *US Navy launches Mideast drone task force amid Iran tensions*. Retrieved from Defense News: <https://www.defensenews.com/flashpoints/2021/09/08/us-navy-launches-mideast-drone-task-force-amid-iran-tensions/>
- Garamone, J. (2020, October 30). *U.S. Department of Defense*. Retrieved from Esper Sees Iron Dome Missile Defense System in Tel Aviv: <https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/2400629/esper-sees-iron-dome-missile-defense-system-in-tel-aviv/>
- Garamone, J. (2021, July 12). *U.S. Department of Defense*. Retrieved from Miller Transfers Command in Afghanistan to McKenzie: <https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/2691197/miller-transfers-command-in-afghanistan-to-mckenzie/>
- Garamone, J. (2021, July 12). *U.S. Department of Defense*. Retrieved from Miller Transfers Command in Afghanistan to McKenzie: <https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/2691197/miller-transfers-command-in-afghanistan-to-mckenzie/>
- Gibbons-Neff, T. (2021, July 04). *U.S. Leaves Its Last Afghan Base, Effectively Ending Operations*. Retrieved from The New York Times: <https://www.nytimes.com/2021/07/02/world/asia/afghanistan-bagram-us-withdrawal.html>
- Gould, J. (2021, March 01). *Defense News*. Retrieved from Eyeing China, Indo-Pacific Command seeks \$27 billion deterrence fund: <https://www.defensenews.com/congress/2021/03/02/eyeing-china-indo-pacific-command-seeks-27-billion-deterrence-fund/>
- Grinston, M., McConville, J & ,McCarthy, R. (۲۰۲۰). *Army Installations Strategy: Supporting the Army in Multiple Domains*. U.S. Army بازایی . [https://www.asaia.army.mil/Public/SI/doc/Army_Installations_Strategy_\(AIS\)_FINAL_Signed.pdf](https://www.asaia.army.mil/Public/SI/doc/Army_Installations_Strategy_(AIS)_FINAL_Signed.pdf)

- Henry, R. (2006). *Transforming the U.S. Global Defense Posture*. Newport, RI,: Naval War College. Retrieved from <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a519802.pdf>
- Judson, J. (2020, October 13). *Defense News*. Retrieved from US Army's future battle command system is cleared for production: <https://www.defensenews.com/land/2021/01/13/us-armys-future-battle-command-system-is-cleared-for-production/>
- Kennedy, R. E., & Lampert, A. L. (2021, July 10). *Jordan News*. Retrieved from Jordan to play 'crucial role' as US shifts military resources to Kingdom: <https://www.jordannews.jo/Section-106/Features/Jordan-to-play-crucial-role-as-US-shifts-military-resources-to-Kingdom-5021>
- Knights, M. (۲۰۲۰). *A Missile Defense "Manhattan Project" in the Middle East*. Washington, D.C: The Washington Institute for Near East Policy .
از <https://www.washingtoninstitute.org/pdf/view/۱۶۴۰۳/en>
- Kullab, S., & The Associated Press. (2020, March 29). *U.S. pulls out of a third base in Iraq*. Retrieved from Military Times: <https://www.militarytimes.com/news/your-military/2020/03/29/us-pulls-out-of-a-third-base-in-iraq/>
- Lawrence, J. (2021, July 01). *US military shifts Army basing from Qatar to Jordan in move that could provide leverage against Iran*. Retrieved from Stars and Stripes: <https://www.stripes.com/branches/army/2021-07-01/us-military-closes-qatar-camps-in-move-that-could-play-into-iran-policy-2009140.html>
- Layne, C. (2006). The Unipolar Illusion: The Coming End of the United States' Unipolar Moment. *International Security*, 7-41. Retrieved from https://watermark.silverchair.com/isec.2006.31.2.7.pdf?token=AQECAHi208BE49Ooan9kKhW_Ercy7Dm3ZL_9Cf3qfKAc485ysgAAAq8wggKrBqkqhkiG9w0BBwagggKcMIICmAIBADCCApEGCSqGSib3DQEHATAeBglghkgBZQMEAS4wEQQMFWrACHUr4nNpiSoOAgEQgIICYi4wUtlfDICReouzCIYnXnGPz3th41fddBzMiQ
- Layne, C. (2007). *The Peace of Illusions: American Grand Strategy from 1940 to the Present*. Ithaca and London: Cornell University Press.
- Layne, C. (2009). The Waning of U.S. Hegemony—Myth or Reality? A Review Essay. *International Security*, 147-172.
- Manning, R. A., & Preble, C. (2021, June 24). *Atlantic Council*. Retrieved from

- Reality Check #8: Rethinking US military policy in the Greater Middle East: [https:// www. atlanticcouncil. org/ content- series/ reality- check/ reality- check- 8-rethinking-us- military- policy-in-the-greater- middle- east/](https://www.atlanticcouncil.org/content-series/reality-check/reality-check-8-rethinking-us-military-policy-in-the-greater-middle-east/)
- Mattis, J. (2018). *National Defense Strategy of The United States of America: Sharpening the American's Military Competitive Edge*. Washington, D.C.: Department of Defense. Retrieved from [https://dod.defense. Gov/ Portals/ 1/ Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary. pdf](https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf)
- Mckenzie, K. (2021, April 22). *U.S. Central Command*. Retrieved from Posture Statement Of General Kenneth F. Mckenzie, Jr., Commander, United States Central Command Before The Senate Armed Services Committee: [https:// www. centcom. mil/ ABOUT-US/POSTURE- STATEMENT/](https://www.centcom.mil/ABOUT-US/POSTURE-STATEMENT/)
- Mearsheimer, J., & Walt, S. M. (2016). "The Case for Offshore Balancing. A Superior U.S. Grand Strategy," *Foreign Affairs*. Retrieved from <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2016-06-13/case-offshore-balancing>.
- Mezran, K., & Varvelli, A. (2019). *THE MENA REGION: A GREAT POWER COMPETITION*. Milano – Italy: ISPI and Atlantic Council.
- Polidura, A. (2021, February 19). *The US plans to use new military bases in Saudi Arabia in the face of a possible escalation of tensions with Iran*. Retrieved from Atalayar: <https://atalayar.com/en/content/us-plans-use-new-military-bases-saudi-arabia-face-possible-escalation-tensions-iran>
- Richardson, J., & Neller, R. (2017). *Littoral Operations in a Contested Environment*. Department of the Navy. Retrieved from [https://mca-marines. org/ wp- content/ uploads/Littoral-Operations-in-a-Contested- Environment.pdf](https://mca-marines.org/wp-content/uploads/Littoral-Operations-in-a-Contested-Environment.pdf)
- Rob V. (2020, November 09). *US Military Bases In Iraq*. Retrieved from Operation Military Kids: <https://www.operationmilitarykids.org/us-military-bases-in-iraq/>
- Snow, S. (2020, March 26). *US transfers Q-West airfield to Iraqi forces citing progress in fight against ISIS*. Retrieved from Military Times: [https:// www. militarytimes. com/ flashpoints/ 2020/03/26/us- transfers-q-west- airfield- to-iraqi-forces-citing-progress-in-fight-against-isis/](https://www.militarytimes.com/flashpoints/2020/03/26/us-transfers-q-west-airfield-to-iraqi-forces-citing-progress-in-fight-against-isis/)

- The News Glory*. (2021, July 03). Retrieved from US Closes Three Military Bases in Qatar; The Target is Iran: <https://thenewsglory.com/us-closes-three-military-bases-in-qatar-the-target-is-iran/>
- Trevithick, J. (2021, February 22). *The War Zone*. Retrieved from American Avenger Air Defense Systems Reportedly Spotted On A Highway Linking Iraq And Syria: <https://www.thedrive.com/the-war-zone/39374/american-avenger-air-defense-systems-reportedly-spotted-on-a-highway-linking-iraq-and-syria>
- TRT World. (2021, January 25). *TRT World*. Retrieved from US will protect the Gulf by Iron Dome missile system: <https://www.trtworld.com/magazine/us-will-protect-the-gulf-by-iron-dome-missile-system-43563>
- VINE, D. (2015, August). *Where in the World Is the U.S. Military?* Retrieved from Politico Magazine: <https://www.politico.com/magazine/story/2015/06/us-military-bases-around-the-world-119321/>
- Walt, S. M. (2018a). *The Hell of Good Intentions: America's Foreign Policy Elite and the Decline of U.S. Primacy*. New York: Farrar, Straus and Giroux